

[Niels Westerby.]

er det et for stort og ikke særlig velmotiveret indgreb i ejendomsretten.

For det tredje føler vi os overhovedet ikke tiltalt af adgangen til at gå på jagt fra et motorkøretøj. Vi finder, det er en uværdig form for jagt, og at denne bestemmelse bør falde bort.

I § 49 findes en bestemmelse, hvorefter der kan gives tilskud til landsomfattende jagtforeninger. Der findes imidlertid også landsdelsforeninger, f. eks. Jydsk Jagtforening, med op til 1.100 medlemmer, og jeg tror, man skal tage den slags foreninger i betragtning i denne forbindelse. Det vil jeg også gerne bede udvalget se på.

Endelig forekommer det mig også, at man går for vidt ved at give landbrugsministeren adgang til at forkorte og forlænge jagttiden på forskellig måde. Det er jo ikke nok blot at høre naturfredningsrådet. Man bør efter vor opfattelse også høre jagttrådet, inden man gør den slags ting.

I øvrigt er lovforslaget i det store og hele efter vor mening særdeles nøjagtigt og velgennemtænkt, og vi kan principielt tilslutte os det, idet vi håber, det vil kunne gennemføres i denne samling.

Fiskeriministeren (Risgaard Knudsen): Da landbrugsministeren er forhindret i at være til stede i dag, vil jeg gerne takke ordførerne for den velvilje, der på samme måde som i forrige samling er vist over for lovforslaget.

De problemer, der er fremdraget, vil sikkert mest hensigtsmæssigt kunne videre-drøftes i det udvalg, som jeg forstår der er ønske om at få nedsat. Når jeg siger dette, har jeg bl. a. i tanken de spørgsmål, som de ærede ordførere hr. Axel Sørensen, hr. Vivike, hr. Rimstad og hr. Niels Westerby har peget på her ved behandlingen af lovforslaget i dag.

Flere af de ærede ordførere har også omtalt den rejse, det udvalg, der blev nedsat vedrørende det tilsvarende lovforslag i forrige folketingsår, foretog i august i år til Jylland for at blive nærmere orienteret om de særlige forhold, hvorunder der drives jagt i Vadehavet og i visse vestjyske fjorde. Om de herunder indhøstede erfaringer skal give anledning til visse ændringer i lovforslaget, vil formentlig

også blive videredrøftet i et kommende udvalgsarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til punkt 1 på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

(Lovforslaget (nr. 35) findes i tillæg A. sp. 675, fremsættelsen i tidenden sp. 315).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Man kan vel sige om denne førstebehandling, at det er en art intermezzo midt i alle forhandlingerne om den såkaldte meroms. Den har jo snart 2 års jubilæum. Betænkningen kom den 31. december 1964, og siden er lovforslagene kommet. Det er nu tredje gang.

Problemet har været iverigt debatteret såvel her på Christiansborg som ude i befolkningen, ikke mindst i erhvervskredse. Vi afbrød jo forhandlingerne om meromsen i foråret på grund af den såkaldte håndfæstning; den gentages vel ikke nu, ellers kommer vi jo ikke langt. Vi forlanger heller ikke håndfæstning af nogen, men det er dog værd at gøre opmærksom på, at en meroms på over de 10 pct. kan vi ikke gå med til.

Der er selvfølgelig delte meninger i mit parti ligesom inden for alle andre partier om meromsen i det hele taget, men hvis vi skal overflytte skatterne eller dele af dem fra indkomst til forbrug, er vi vist snart enige om alle sammen, at så er det kun meromsens vej, vi kan betræde. Jeg må indrømme, at man kan give punktafgifterne en mere social tendens, man kan nemmere beskattede luksusforbrug på den måde end

[Peter Nielsen.]

under en generel merværdiafgift, men vi kan vel næppe gå videre ad den vej. Vores priser kan nemt fjerne sig for meget fra udlandets priser, og der er vel industrier, f. eks. chokoladeindustrien, der kan komme i fare, hvis vi efterhånden lægger for megen skat på visse varer.

Og den almindelige opfattelse er jo, at meromsen er bedre end detailomsen. Man har ganske vist fremhævet som en fordel, at den er neutral over for forbrugsvalget; det ser jeg nu imidlertid ikke som nogen fordel, idet den jo også kommer til at ramme det mest nødtørftige forbrug; derfor er selvfølgelig betingelsen for vor medvirken, at der ydes sociale kompensationer, så folk med små og jævne indtægter ikke bliver ramt af noget sådant.

Man har sagt, at der vel så ikke bliver penge til skattelettelser. Det gør der vel næppe i første omgang, for pengene fra meromsen skal jo først ind, men overflytningen vil dog i det lange løb give en 1.700-1.800 mill. kr., når vi har fået engrosomsen fuldstændig tilbagebetalt. Vi vil selvfølgelig lægge vægt på — og der har jo også under forhandlingerne foreligget en skitse fra finansministeren derom — at det vel navnlig bliver bundgrænsen, vi skal se på, når vi skal give disse skattelettelser, men selvfølgelig stiller vi os ikke afvisende over for, at der også må ske en ændring i proportionalgrænsen.

Men vi er altså nu midt i forhandlingerne, og de ændringer, der er i det lovforslag, der er kommet nu, må nærmest betragtes som en art ændringsforslag, som ville være blevet stillet af udvalget og ministeren, hvis vi havde fået det tidligere meromsforslag frem til anden behandling her i tinget. De er fremkommet som følge af samråd mellem ministeren og udvalget, og efter at vi har hørt på de indvendinger, som erhvervslivet kunne have, så jeg skal ikke kommentere disse ændringer i lovforslaget, det får vi jo lejlighed til i udvalget.

Men vi vil altså gå fordomsfrit ind til disse forhandlinger. Der kan som sagt være delte meninger om denne overflytning. Jeg har tidligere udtalt, at man nærmest må betragte dette meromsforslag som et tilbud fra vor side, ikke til noget bestemt parti, men til dem, der mener — og det går jo igennem i alle partier eller de fleste — at vi skal overføre mere til forbrugsskatterne. Og kan vi gøre det, så den såkaldte incidens bliver rigtig, så ordningen altså ikke kommer til at vende den tunge ende nedad, er vi parat. Men vi vil anse noget sådant blot for at være et led i en skattereform, altså kun et led; der er andet, der for os er mere vigtigt, men det kan vi jo tales ved om i næste uge.

Henry Christensen: Der foreligger jo nu for tinget to fyldige beretninger om det arbejde, der har været gjort i udvalget med merværdiafgiften. I og for sig kunne der godt have været grund til at drøfte en lang række af de tekniske problemer af temmelig stor rækkevidde, der er omtalt heri, både dem, der nu er indarbejdet i lovforslaget, og dem, der stadig ligger tilbage, men dette er jo ikke i overensstemmelse med forretningsordenen og vel heller ikke med de tidsbegrænsninger, som gælder ved første behandling. Derfor skal jeg nøjes med at fremføre nogle principielle betragtninger om vort syn på situationen.

Venstre har jo gennem mange år gjort sig til talsmand for en skattereform, der væsentligt mindsker omfanget og urimelighederne af den indkomstbeskatning, som nu har været stadig voksende gennem de senere år, og det er for at nå dette resultat, vi har erkendt, at en omlægning til i højere grad at anvende forbrugsbeskatning er nødvendig. Venstre som andre har erkendt, at vi nu efterhånden har drevet megen rovdrift på punktskatterne, og de kan utvivlsomt ikke bære en sådan yderligere belastning, at de derigennem kan danne grundlag for en virkelig skattereform. Det er jo bag-

[Henry Christensen.]

grunden for regeringens nu gentagne fremsættelser af forslaget til en almindelig merværdiafgift.

Ud fra hensynet til at gøre administrationen så begrænset som muligt har vi i venstre været med til at trække frem drøftelserne og overvejelserne og undersøgelsen af, om det ikke var muligt at gå vejen igennem en detailledsafgift. Jeg tror, det var rigtigt, om vi foretog de undersøgelser; jeg tror også, det i fremtiden var af betydning; at vi havde gjort os de muligheder, der lå her, klart. Men vi måtte som resultat sammen med de tre øvrige partier i det udvalg, der behandlede disse ting, komme til den konklusion, at som generel vareafgift var merværdiafgiften at foretrække, og de grunde, der her var afgørende for venstre, var for det første, at merværdiafgiften er den over for produktion og omsætning mest neutralt virkende afgiftsreform, for det andet at den bedst sikrer, at såvel produktionen som eksporten undgår afgiftsbelastning og derved svækkelse af vor konkurrenceevne, for det tredje at vi må regne med, at det vil blive den almindeligt anvendte afgiftsform i fællesmarkedet. Regeringen fik altså denne principtilslutning fra 4 partier. Jeg skal såmænd ikke, selv om hr. Peter Nielsen nu drog det frem, genoplive diskussionen om håndfæstningen, som han kalder det. Jeg vil bare sige til ham, at han må regne med, at også i fremtiden vil indgåelse af forlig mellem flere partier være gensidigt forpligtende, og jeg vil også gerne sige, at det, der skete i foråret, var, at regeringen nærmest så lettet ud, at regeringen i hvert fald intet som helst gjorde for at søge forhandlingstråden fastholdt ved den lejlighed. Det kan den muligvis have indre grunde til, men det understreger vel til gengæld den svaghed, regeringen er udtryk for i den situation som leder af lovgivningsarbejdet.

Finansministeren har jo nogle gange koketteret med, at han ikke var forlovet med merværdiafgiften. Nu er det dog tredje gang, den socialdemokratiske regering kommer med lovforslaget, så han går jo lidt vedholdende med den samme pige. Men jeg vil da sige til finansministeren, at hvad angår det med forlovelse, så er vi bestemt heller ikke i venstre forlovet med merværdiafgiften. Hvis vi har nogen interesse i den,

så er det alene i forbindelse med et fornødt ægteskab. Den har efter vor opfattelse alene mening som middel til at skabe grundlag for den fornødne skatterreform, og det må derfor være skattereforens mulige indhold, der bliver bestemmende for vor endelige stillingtagen. En reform må tjene det formål at fjerne urimelighederne i vor nuværende indkomstbeskatning, og det kan kun gøres ved at sænke indkomstbeskatningen væsentligt. Man kan lave lige så meget om, man vil, på opkrævningsmetoder og beregningsgrundlag; man gør nok klogt i at gøre sig klart, at det, der tæller for befolkningen i vurderingen af en skatterefor, er, om den fører til en væsentlig sænkning af de skattekrav, der står på skattebilletterne.

Venstres hovedkrav til en statskatte-reform vil bl. a. være, at vi får en væsentlig mere udbredt anvendelse af proportionalbeskatningen i stedet for den progressive beskatning, og at det kommer til at gælde den overvejende del af de statskattepligtige. For det andet at langt flere end nu, især de med familieindkomsterne, fritages for statsindkomstskat igennem en væsentlig forhøjelse af bundgrænsen. For det tredje at den urimelige særbeskatning af indkomststigninger afvikles. For det fjerde at det fornødne grundlag for en afbalanceret løsning af sambeskatningsproblemet tilvejebringes.

Derudover må selve overgangen til forbrugsbeskatning tjene til styrkelse af borgernes opsparing. Den må være socialt afbalanceret, den må have et familiepolitisk sigte, og så må vi søge at indarbejde forenklinger, hvad vi ikke mindst har gjort igennem det forslag, vi har taget op om et tryghedsbidrag, omfattende en række af de sociale bidragsordninger, som vi har foreslået opkrævet via skattebilletten.

Men skal disse krav indfries, så erkender vi, at merværdiafgiften er et nødvendigt middel til at tilvejebringe pengene, og så må vi videre ganske sandfærdigt sige, at de beregninger, som blev foretaget i fællesskab i merværdiafgiftsudvalget i foråret, viser, at en merværdiafgift på 10 pct. — og jeg siger desværre — ikke tilvejebringer de fornødne midler til, at en tilstrækkelig omfattende skatterefor, der opfylder de nævnte krav, kan etableres. Vil man løse

[Henry Christensen.]

de reformkrav, jeg her har stillet op, eller de reformkrav, der er i de fleste andre partiers skatteskitser, og samtidig undgå, at disse skattereformer får social slagside ved, at man vælter en del af indkomstskattebyrderne over på dem, der har de svageste skuldre, dem med de konstante og faldende indkomster, så vil heller ikke de andre partier kunne skabe en tilfredsstillende skattereform uden at nå til den samme erkendelse som vi. Vi har offentligt vedstået den. Man kan måske diskutere, hvor politisk klogt det var. Jeg tror, det var redeligt, at vi gjorde det, men vi har jo set, at man var parat til hurtigt at misbruge den i den offentlige diskussion. Jeg er ikke sikker på, at den agitationsform var klog.

Om det sociale sigte vil jeg gerne sige tydeligt — også til statsministeren — at venstre har den bestemte opfattelse, at vi ønsker den sociale balance i skattereformen fastholdt, og når det siges så klart og tydeligt, så skulle det ikke være nødvendigt at føre en stor, offentlig polemik, der mistænkeliggør, om man nu har det sigte eller ej. Det er klart forudsætningen, og så synes jeg, det måtte være tilstrækkeligt grundlag for statsministeren til at sige: ja vel, det er vi tilfreds med, det vil vi gerne forhandle med venstre om ud fra det synspunkt. Der kan være andre indvendinger, men jeg synes ikke, den form for offentlig polemik, statsministeren har startet her, var fornuftig.

Videre vil jeg da gerne sige, at samtidig med at vi er nået til den erkendelse, jeg her har nævnt, så ønsker vi naturligvis ikke i venstre en højere merværdiafgift, end hensynet til den fornødne reform af indkomstskatten nødvendiggør. Omvendt vil jeg lige så klart sige, at der ingen fornuftig mening er i en besværlig merværdiafgift, hvis den ikke skaber grundlag for en tilstrækkelig skattereform.

Nu må vi se, hvad der kommer ud af forhandlingerne. Jeg synes, at regeringen skulle prøve at komme ud af det dødvande, den var i sidst på sæsonen, i foråret, da skatteforhandlingerne brød sammen. Jeg tror, at hvis regeringen vil forsøge at formidle en forhandling i folketinget og har evne hertil, så er der mulighed for, at vi kan få en saglig forhandling om den kom-

mende skattereform her i Danmark med mulighed for tilvejebringelse af et resultat.

Nu er der jo lige sket det med finansministeren — det vil jeg da gerne ønske ham til lykke med — at han er blevet medlem af folketinget. Jeg håber, at det vil føre til, at finansministeren også vil føle forpligtelse til at prøve at tilvejebringe et resultat i folketinget med respekt for de forskellige partier i folketinget, med respekt for de forskellige saglige synspunkter og principper, som også andre partier kan have i det arbejde, der skal gøres. Finansministeren er jo valgt oppe i Frederiksborg amt — det er et godt amt at repræsentere, det kan jeg sige med mange års erfaring. Jeg håber, at finansministeren vil lade sig påvirke. Det er jo ikke så længe, finansministeren skal have den ære at repræsentere Frederiksborg amt, men brug nu den tid, der er tilbage, hvad det angår, til at gøre et fornuftigt stykke sagligt arbejde, der også bygger på erkendelsen af, at denne regering ikke kan diktere; den kan, hvis den er dygtig nok, lede et bredt forhandlingsarbejde her i folketinget.

Knud Thomsen: Jeg har allerede gratuleret finansministeren til optagelsen i folketinget og skal ikke gentage det her fra stolen, men jeg vil til gengæld gerne begynde med at give finansministeren en kompliment med hensyn til lovforslaget, som det foreligger, i lovteknisk henseende.

Jeg finder, det er et meget smukt stykke arbejde. Lovforslaget er overskueligt og har gode og udtømmende bemærkninger, ændringerne er fortræffeligt beskrevet, man kan finde sig til rette i det, og der er en økonomisk oversigt foruden den redegørelse, der er for administrationens art og personalebehovet. Jeg formoder, at det er det statsministerielle cirkulære, der har haft en forhåndsvirkning i finansministeriet, og jeg kan kun udtrykke håbet om, at det også vil virke sådan i fremtidige lovforslag.

Hvad angår merværdiafgiften, har det konservative folkeparti jo hele tiden anset det princip, der er forankret i denne lovgivning, for at være hensigtsmæssigt, og det er kun godt, at dette har vundet tilslutning i videre kredse efter den lange og nødvendige diskussion, der har fundet sted under de tidligere samlingers udvalgsarbejde.

[Knut Thomsen.]

Tilbage står foruden de ændringer, der nu er indføjet i lovforslaget, visse større punkter, spørgsmål, som er forblevet uløste under det tidligere udvalgsarbejde. Der er landbrugets særlige ønsker, som vel bedst kan siges at gælde en tilpasning efter landbrugets sædvanlige regnskabsform og regnskabsmuligheder, og det spørgsmål skulle jo nok kunne løses. Vanskeligere ligger det vel med hensyn til importen. Den neutralitet, der ellers karakteriserer merværdiafgiften, svigter jo ved valget mellem at købe hos dansk eller hos udlandsk leverandør.

Hvis man køber hos dansk leverandør, betaler man afgiften, samtidig med at man betaler for varen — det vil sige som regel med en vis kredittid. Hvis man importerer, skal man ifølge lovforslaget betale afgiften ved importen — det vil sige som regel før betalingen til den udenlandske leverandør. Det er naturligvis en, skal vi sige diskriminering af importen, men hvis man ændrer herved og fritager importen for afgift, giver dette importen præference i forhold til køb hos danske leverandører. Vi har i udvalget beskæftiget os med muligheden for at lade afgiften ved import betale sammen med varens betaling. Det ville sikre den fuldstændige neutralitet; men jeg skal indrømme, at det, vi hidtil har set, tyder stærkt på, at man faktisk ikke kan administrere en sådan ordning. Vi kan måske håbe, at man kan finde de vises sten senerehen under udvalgsarbejdet.

Hvad den foreslåede sats på 10 pct. angår, har vi også i det konservative folkeparti mærket os de røster, der rejser sig for at sætte denne procentsats i vejret. Vi er i alt fald stærkt betænkelige ved at drøfte dette. Hvis vi indfører en 10 pct.s merværdiafgift, vil en lang række varer, som i dag er belagt med den 12½ pct. engrosafgift, i og for sig ikke stige i pris, men der vil komme afgift på en række tjenesteydelser og derudover fremfor alt på levnedsmidler. Vi frygter, at allerede denne 10 pct.s forhøjelse af levnedsmiddelpriserne kan udløse krav om kompensation i dette kompensationsglade land, og dertil kommer naturligvis den mulighed, at andre forhold skulle gøre det ønskeligt at hæve hjemmemarkedspriserne på levnedsmidlerne.

Hertil kommer så endelig — hvad vi jo

ved fra udvalgsarbejdet i tidligere samlinger om indpasningen af merværdiafgiften i det samlede økonomiske billede under hensyntagen til ønsket om at bevare den sociale balance — at en højere procentsats øjeblikkelig og stærkt vil øge behovet for og kravet om direkte udbetalinger til personer med indkomster under eller omkring den personlige skats bundgrænse. Denne udbetaling af kontante midler til en meget lang personrække er vi ligeledes overordentlig betænkelige ved.

Vi finder som sagt princippet i det her foreliggende lovforslag godt og er naturligvis i høj grad villige til at forhandle om det, der endnu mangler i selve færdiggørelsen. Jeg kan vel så ved denne lejlighed udtrykke håbet om, at forhandlingerne vil gøre det muligt at gennemføre lovforslaget ved, at man finder frem de øvrige ændringer i vort direkte og vort indirekte skattesystem, som en indførelse af en skattegigant på 4,9 milliarder kr. naturligvis vil gøre tvungende nødvendige.

Skytte: Da hr. Baunsgaard er syg, skal jeg på det radikale venstres vegne fremsætte et par bemærkninger om lovforslaget.

Sagen er jo en gammel kending og har været genstand for en særdeles grundig udvalgsbehandling. Man undrer sig næsten en gang imellem over, at der er mere at sige om meromst end det, der allerede er sagt, dels offentligt, dels under behandlingen i udvalget.

Resultatet af det saglige arbejde i udvalget kan læses i de tekniske ændringsforslag, som finansministeren har indarbejdet i det lovforslag, der nu foreligger, og som jeg ikke her skal opholde mig ved. Skal lovforslaget realiseres, bliver det nok nødvendigt med flere ændringer af teknisk art. Her tænker jeg på landbrugets og gartneriets forhold; hvor vi efter mit skøn må se at finde frem til en mere praktisk form end den, vi hidtil har forhandlet om, hvis noget sådant skal vise sig at være muligt i det hele taget, hvad jeg håber, det er.

Lovforslaget er og må være et led i en skattereform og må ses i dette perspektiv. Jeg kan godt sige, at som en isoleret foranstaltning ønsker det radikale venstre ikke at have noget med det at gøre. Der er grund til at beklage, at skattereformen ikke blev

[Skytte.]

til noget i forsommeren, når vi var så langt fremme som vi dengang var. Skyld og ansvar herfor hjælper det jo ikke at diskutere nu, og det skal jeg derfor undlade; men det er et spørgsmål, om der er en reel mulighed for at få en reform gennemført i dette folketingsår. Der er nok en hel del, der har tvivl herom. Jeg håber, at de, der tvivler, må få deres tvivl gjort til skamme, idet jeg inderligt håber, at folketinget vil vise sig arbejdsdygtigt, så denne vinter blandt sine resultater også tæller en virkelig skatte-reform.

Det radikale venstre vil medvirke hertil. Vi vil fortsat arbejde med på en skatte-reform også med en vis omlægning, jeg siger udtrykkelig en vis omlægning, fra direkte til indirekte skatter. Jeg mener ikke, vi skal gå så vidt, som det er luftet fra forskellig side. I denne forbindelse vil jeg gerne sige, at den procent, der er nævnt i lovforslaget, tiltaler mig mere end andre procenter, der er nævnt. En betingelse for en sådan omlægning må nu som før være, at den ikke får social slagside, det vil sige, den må ikke gå ud over de dårligst stillede.

Principielt kan man jo ønske, det bliver muligt at undgå persontilskud, ligesom den forrige taler var inde på. Jeg er ikke uenig, men omvendt vil jeg ikke på forhånd afsværge muligheden for eller rettere nødvendigheden af, at der må udbetales persontilskud ved gennemførelse af en skatte-reform som den, vi drøfter her. Engrosomsen egner sig jo ikke til yderligere forhøjelse, den trænger tværtimod til en afløsning, og det radikale venstre er derfor fortsat villig til at overveje, om afløsningen skal være en almindelig omsætningsafgift, og jeg tilsiger fortsat velvillig behandling i udvalget.

Aksel Larsen: Jeg troede, at meromsen var afgået ved døden, da den fik et slagtilfælde den 17. maj, men det synes jo ikke at være tilfældet. Nu er det blevet sagt, at man skal lade være med at rippe op i, hvad der skete dengang, men jeg ser mig ikke i stand til helt at forbigå det — det har jo også været nævnt af andre talere — og jeg ser mig heller ikke i stand til at undlade at erindre om, at hr. Poul Møller, der har været meget aktiv i udvalget om det hidtidige lovforslag, i en kronik i Jyllands-Posten

fra den 27. september har sagt, at de konservative har forlangt, at der skulle være realitet i løftet om modsvarende nedsættelser af den direkte skat.

„Kravet herom benyttede regeringen til at afbryde de videre forhandlinger i foråret.“

Ja, det sidste er et citat.

Jeg synes, det er lige stærkt nok, at en deltager i udvalgsarbejdet kan påstå, at det var kravet herom, der fik forhandlingerne til at bryde sammen, eftersom de fire gamle partier alle sammen har erklæret, at de ønskede at benytte momsens provenu til at nedsætte den direkte skat. Jeg bliver altså nødt til at benytte anledningen til at erindre om, hvad der faktisk skete på det møde, vi havde den 17. maj i udvalget. Man kan se det i udvalgets beretning, hvoraf det fremgår, at der af venstre og de konservative var stillet kategorisk krav om, at spørgsmålet om indførelse af kildeskat og ophævelse af skattefradragreglen ikke måtte forhandles. Videre, at regeringen og socialdemokratiet ikke måtte arbejde på at få reformer i denne retning; det skulle de forpligtes til at lade være med at arbejde for. Endvidere krævede man, at hvis der blev sluttet et skatteforlig, måtte man kun, hvis samtlige deltagere i skatteforliget godkendte det, foretage ændringer i det; og så havde man en hel del små supplerende krav såsom, at hele forholdet mellem stat og kommune skulle ændres, at forsørgerbegrebet skulle kulegraves og ændres, at sambeskatningen skulle ophøre totalt, og meget, meget andet. Det er jo forholdet. Det var det, det brast på. Men når dette er sagt, må jeg naturligvis også erkende, at den egentlige årsag til, at patienten blev syg og fik slagtilfælde, er at søge i et vist firkan-tet forlig, der blev sluttet i januar månedovre hos statsministeren, og hvis første praktiske resultater viste sig ved kommunevalget i marts.

Nå ja, det er egentlig ikke umiddelbart forståeligt, at regeringen vil genoplive det havarerende forslag, men det vil den altså, og når den gør det, er jeg nødt til, selv om jeg har gjort det mange gange før, at sige et par almindelige ord om forholdet mellem forbrugsskatter og direkte skatter.

Jeg afviser ikke forbrugsskatter; jeg ved, at det vil være aldeles udelukket, at vi

[Aksel Larsen.]

kan klare dette samfunds økonomi uden at have forbrugsskatter, i særdeleshed når man tænker på, hvor stor en del af statsindtægterne der stammer fra forbrugsskatter. Men jeg afviser, at man vil forrykke den sociale balance ved at forøge forbrugsskatterne og formindske de direkte skatter. Jeg anser direkte skatter af en betydelig højde for at være en nødvendighed, hvis man vil socialt afbalancere virkningen af forbrugsskatterne.

Jeg kan altså ikke deltage i nogen lovsang til forbrugsskatternes pris, og jeg er på forhånd yderst betænkelig ved tanken om at indføre en almindelig omsætningsskat, selv om jeg er enig med det radikale venstre i, at den nuværende engrosoms, som vi har fået ved en sørgelig konservativ misforståelse og ved alt for ivrig imødekommenhed fra regeringens side, for længst burde være afløst af noget andet og bedre.

Hr. Peter Nielsen har engang, før folketinget trådte sammen, sagt, at når man ville genfremsætte momsforslaget, var det et tilbud. Jeg filosoferede over, hvad der lå i det. Nu kan jeg forstå, at der i hvert fald er nogen, der har opfattet det som et tilbud. Jeg må erkende, at venstre ikke synes at være særlig villig til at modtage tilbuddet, idet man kommer med en hel masse ideer om andre momsprocenter, men de konservative synes jo at være særdeles villige til at reflektere på tilbuddet. Ja, jeg skal ikke benytte denne lejlighed, hvor taletiden er meget kort, til at komme yderligere ind på det; kun vil jeg sige, at jeg synes, erfaringen burde sige til regeringen og socialdemokraterne her i tinget, at de bør blive meget betænkelige, når de konservative kommer og vil reflektere på et tilbud.

Og så er der spørgsmålet om, hvad i øvrigt meningen er med det lovforslag, vi har fået forelagt. For selv om der er sagt mange pæne ord om, at man skal benytte provenuet af mosen til at skaffe lettelse i de direkte skatter, er der jo ingen penge til det formål. Det er regnet ud, og vi fik beregninger, jeg tror, det var i april, hvorefter mosen kunne give et merprovenu ud over engrosomsen på 2.200 mill. kr., hvoraf 500 mill. kr. det første par år skulle gå til tilbagebetaling til købmændene, som har betalt engrosoms på de

varer, de har hjemme. Så er der 1.700 mill. kr. igen, og af dem skulle, det var man enig om, 1.200 mill. kr. bruges til direkte sociale kompensationer. Så var der 500 mill. kr. igen til at begynde at pille ved indkomstskatterne. Ja, og så havde man bare ikke taget i betragtning, at der er noget, der hedder punktskatter, som godt kunne trænge til at blive revideret, og adskillige af dem kunne måske trænge til at blive nedsat, og så er jo også de 500 mill. kr. borte med blæsten.

Jeg må i øvrigt sige om hele det indirekte skattesystem, at det trænger naturligvis i lige så høj grad som det direkte skattesystem til at blive kulegravet og revideret. Man må vurdere, hvorvidt punktskatterne er rigtigt afbalanceret, hvorvidt de ligger på de rigtige varer o. s. v.; der er også en jungle her. Det er knap så påtrængende som at få revideret indkomstbeskatningen, men det bør også gøres, og når jeg har sagt dette, har jeg jo samtidig sagt, at det udvalg, der formentlig bliver nedsat, får i hvert fald en praktisk arbejdsopgave, medens det skal vente på afgørelserne andre steder, idet det kan give sig til at gennemgå hele det indirekte skattesystem og få det kortlagt.

I selve kildeskatteforslaget, som vi skal behandle i næste uge, er der en manko på 700 mill. kr., som regeringen vel gerne vil have dækket, og det kan være, det er derfor, den har genfremsat sit momsforslag. Men jeg beklager meget: hvis vi skal tage statsministerens åbningstale alvorligt, så kan man heller ikke hente penge til det formål, for statsministeren har jo i sin åbningstale bl. a. sagt — Folketingstidende 1966-67, sp. 7 — at

„Børnetilskuddene må sættes op og den skattefrie bundgrænse forhøjes. Der må gennemføres større lønmodtagerfradrag samt et særligt persontilskud, og overgrænsen for proportionalstrækket må hæves.“

Han lovede endvidere, at man ville komme med reformforslag — jeg citerer fra sp. 11 —

„som fjerner den nuværende urimeligt høje beskatning af indkomststigningen fra det ene år til det andet, som løser sambeskatningsproblemet, og som giver en samlet lettelse i beskatningen for de dårligst stillede og medfører en mærkbar

[Aksel Larsen.]

lettelse i indkomstskatten for mellemindkomsterne.“

Der er næsten løfte om skattelettelse til alle. Hvis pengene til det også skal komme fra den 10 pct.s meroms, ved jeg snart ikke, hvor mange gange man vil anvende disse penge. Men lad dette være nok.

Finansministeren bad om velvillig behandling; man har formentlig forstået, at min velvilje kan rummes på en meget, meget lille plads. Afgørende for dette lovforslags skæbne bliver formentlig forhandlingerne om en skattereform i det hele taget; det lovforslag, vi nu behandler, har egentlig ikke noget som helst at gøre med tanken om en skattereform, men naturligvis kan lovforslagets skæbne påvirkes af, hvilket resultat forhandlingerne om skattereformen giver, og disse forhandlinger vil blive ført under behandlingen af andre forslag og i et andet udvalg; men vi vil i hvert fald i det udvalg, der måtte blive nedsat om dette lovforslag, villigt og med energi arbejde for en undersøgelse og revision af hele forbrugsskattesystemet — det kan tiltrænges — uden at dette betyder, at vi anser en moms for absolut nødvendig, endsnog ønskelig.

Rimstød: Den enorme skatteomlægning, som en merværdiafgift vil være udtryk for, kan ikke drøftes tilfredsstillende, uden at man samtidig forsøger at klare op, efter hvilke linjer man ønsker at udnytte de muligheder for en reform på andre skatteområder, som herved tilvejebringes.

Dette er et referat af en del af den tale, som hr. Baunsgaard holdt, da vi første gang debatterede forslag om merværdiafgift — det findes i Folketingstidende 1964-65, sp. 5460. Når jeg har refereret så udførligt, er det, fordi jeg gerne vil understrege gennem en andens udtalelser end mine egne, at den skattemæssige problemstilling næsten til trivialitet vedbliver at være den samme her i tinget, man kan fristes til at sige år efter år. For det er jo helt rigtigt, at vi slet ikke seriøst kan debattere denne almindelige omsætningsafgifts fortræffelighed eller ikke fortræffelighed, hensigtsmæssighed eller ikke hensigtsmæssighed og gennemførlighed eller ikke gennemførlighed, uden at vi drøfter det alt sammen i forbindelse med den skatte-

reform, som alle taler om, men som ingen, og allermindst regeringen, gør noget ved.

Jeg vil tro, finansministeren selv er klar over, at intet flertal i denne sal vil medvirke til at føre dette hans forslag frem til lov, før man kan få fuld klarhed over, hvilke tanker regeringen gør sig om anvendelsen af de milliarder, som en sådan lovgivning åbner mulighed for at tage ud af borgernes lommer. Jeg kan videre tænke mig, at finansministeren forstår, at efter den redegørelse, han i tirsdags gav folketinget vedrørende statsbudgetteringen i den kommende 3-årige periode, vil det ikke blive nemmere for ham at få lagt hånd på disse midler uden at give skudsikre garantier for deres rette disponering.

Når finansministeren ganske åbent tilkendegiver, at staten for sit vedkommende vil møde frem med udgiftsstigninger i de kommende 3 år, der tilsammen vil andrage 16-18 pct., medens der i produktionen kun er dækning for forbrugsstigninger på omkring 12 pct. i samme tidsrum, så betyder det jo, at befolkningens forbrug må reduceres tilsvarende, hvis regnestykket skal gå op, sådan som det økonomiske råds formandskab jo henstiller at det skal. Men med den lønpolitik, vi fører, som staten går i spidsen for, og som er godt i gang med at ødelægge vor konkurrenceevne i udlandet, er en forbrugsreduktion i befolkningen simpelt hen utænkelig. Alle har penge i et omfang, som det ikke tidligere har været kendt, men pengene skal bruges, ellers tager inflationen dem, det er jo det korte og det enkle ræsonnement.

Men når nu dette lovforslags skæbne er så stærkt knyttet til den skattereform, som regeringen med sit kildeskatteforslag stadig kun serverer for os i form af stene for brød, kan man jo spørge, hvorfor vi nu for tredje gang skal slås med et forslag, som har så svært ved at stå alene. Ja, bevares, hver gang det fremsættes, bliver det mere og mere teknisk fuldkomment, men også mere og mere indviklet. Er det, for at vi skal beundre disse finansministerielle kraftpræstationer, eller er det, for at vi skal glæde os over vore embedsmænds utvivlsomme dygtighed på det skattetekniske område, eller er det regeringstaktik, måske et udmattelsesforsøg? Jeg ved det ikke, men det forekommer mig, at vi spilder tiden, at vi

[Rimstad.]

kunne anvende den bedre og mere effektivt ved, skal vi sige at gå mere direkte til makronerne.

Men vi er vel også fra vort partis side nødt til for tredje gang at trække de principielle synspunkter op vedrørende denne merværdistigningsafgift, og lad mig da begynde med at sige, at vi inden for de uafhængige er særlig interesserede i forbrugsafhængige skatter, ikke nødvendigvis i form af en indirekte beskatning som her, men i det hele taget som skat på forbruget. Den interesse har vi, fordi vi ønsker, at der hos befolkningen skal være en tilskyndelse til at spare op. Vi tror nemlig bl. a., at en forøget privatopsparing, der går fra forbruget, har en inflationsdæmpende virkning. Vi kunne af den grund principielt godt støtte tanken om merværdistigningsafgiften. Når vi alligevel ikke gør det, altså ikke vil gøre det, skyldes det flere forhold.

Allerførst mener vi, at en merværdistigningsafgift til afløsning af engrosomsen først kan diskuteres, når vi kender den sammenhæng, i hvilken den skal anvendes. Den giver med samme sats et merprovenu, der efter vor opfattelse ikke bare skal kunne anvendes til fordel for finansministerens stadige budgetekspansioner; der må her foreligge en disponeringsplan, som vi kan godkende. Og så mener vi, at opkrævning af en merværdiafgift pålægger erhvervslivet alt for store byrder, byrder, som er ødelæggende for konkurrenceevnen, i særdeleshed når de skal ses i sammenhæng med udregning af feriepenge og eventuel opkrævning af kildeskat etc., etc.

Endelig mener vi, at en hvilken som helst almindelig vare- og ydelsesafgift afgiver et for let, altså et for inciterende skatteforøgelsesgrundlag for en finansminister med en indstilling svarende til den, som vor nuværende finansminister er i besiddelse af.

Ud fra disse synspunkter har vi i vort parti udarbejdet et forslag til en skattereform, hvori vi i særlig grad lægger vægten dels på en direkte beskatning af forbruget, dels på en proportional indtægtsskat, der ikke virker hæmmende på initiativet og arbejdslysten. Jeg kan anbefale finansministeren at studere dette vort forslag; han vil af det bl. a. kunne forstå, hvorfor vi ikke er i stand til at støtte ham her.

Niels Westerby: Liberalt centrum håber og ønsker, at denne førstebehandling af merværdiafgiftsforslaget må blive startskuddet til, at der kommer gang i skatte-reformforhandlingerne. Vi er blevet skuffet mange gange før, men vi håber virkelig at der nu kan komme gang i sagerne.

Der er dog i hvert fald sket et lille fremskridt. Der er sket det fremskridt, at nu har man fundet ud af, at skal vi have en generel vareomsætningsafgift, så er merværdiafgiften det teknisk bedst egnede. Alle diskussioner om en detailledsafgift eller andre ting er faldet bort, den tekniske side af sagen er klar. Skal der være en forbrugsbeskatning, så skal det være en merværdiafgift, og det er der for så vidt tilslutning til fra alle sider. Så vidt er vi kommet.

Men dernæst kommer spørgsmålet om selve omlægningen fra en indkomstbeskatning til en forbrugsbeskatning, og det er klart, at skal man have en sådan kraftig omlægning fra indkomstbeskatning over til en forbrugsbeskatning, må man gennemføre en merværdiafgift. Man kan diskutere punktskatter — og hr. Aksel Larsen har ret i, at det også kan være berettiget at tale om en reform på dette område — men der vil ikke være midler i tilstrækkeligt omfang igennem punktskatter til at gennemføre den indkomstskattereform, som befolkningen så kraftigt håber på, jeg havde nær sagt tørster efter.

Det gælder altså ganske enkelt om at få penge at gøre godt med på indkomstskatteområdet, og det kan man kun, hvis man gennemfører en merværdiafgift; kun ad den vej vil man kunne få de tilstrækkelige midler til virkelig at gøre noget på indkomstskatteområdet.

Regeringen har fremsat et forslag, der lyder på 10 pct.s merværdiafgift. Jeg stiller mig stærkt tvivlende over for, om det vil være muligt at gennemføre en virkelig indkomstskattereform med en merværdiafgift på 10 pct. Et stykke vej kan man nå, men et virkelig tilbunds gående resultat tror jeg ikke kan nås ad den vej.

Lad mig her indskyde den bemærkning, at liberalt centrum ikke ser merværdiafgiften som et mål i sig selv — der er vel næppe nogen, der vil se det som et mål at lægge en generel afgift på varerne — men vi ser den som det eneste egnede middel,

[Niels Westerby.]

den eneste mulige vej frem til virkelig at kunne foretage en lettelse af indkomstbeskatningen. Og dér tror jeg ikke 10 pct. slår til.

Liberal centrum har foreslået, at merværdiafgiften skal være 15 pct. Kun ad den vej vil man kunne få tilstrækkelige midler til virkelig at gennemføre en indkomstskattereform, og det kan man såmænd regne sig til. 10 pct. giver ca. 5 milliarder om året, og derfra skal så trækkes en engrosomsætningsafgift, som vil give 2½ milliard, så bliver der 2½ milliard tilbage. Derimod vil 15 pct. give ca. 7½ milliard om året, og trækker man engrosomsætningsafgiften fra, bliver der 5 milliarder tilbage. Det vil med andre ord sige: med en merværdiafgift på 15 pct. i stedet for 10 pct. vil der blive dobbelt så mange midler til at gøre godt med. Der vil blive dobbelt så mange midler til at sikre en lettelse af indkomstbeskatningen og til at sikre, at den sociale byrdefordeling her i landet ikke ændres, og det er de to mål, man sætter sig.

Vi ønsker, at indkomstbeskatningen, som jeg nævnte før, skal lattes ganske klækeligt. Liberal centrum har foreslået, at de første 12.000 kr., som folk tjener, skal være skattefri. Vi har foreslået, at statsskatteprocenten skal være 13 pct. eller 130 kr. af hver 1.000 kr., der tjenes over de 12.000 kr. Vi har foreslået, at skatteprocenten skal være 27 pct. eller 270 kr. af hver 1.000 kr., man tjener efter de 49.000 kr., altså en virkelig nedsættelse af statsskatten. I dette, at bundgrænsen sættes til 12.000 kr. og skatteprocenten af indtægter over de 12.000 kr. er 13 pct., ligger der jo en virkelig hjælp til dem med de mindre indtægter. Vi har foreslået, at børnetilskuddene forhøjes fra 600 kr. om året til 1.200 kr. om året og for enlige til 1.600 kr. om året. Vi har foreslået en fuldstændig ophævelse af sambeskatningen, vi har foreslået en ophævelse af restaurationskatten, vi har foreslået dobbelt så meget som regeringen i sociale kompensationer, og vi er også parat til at

hjælpe vanskeligt stillede enlige med persontilskud. Der er overhovedet ikke nogen tvivl om liberalt centrums vilje til og ønske om at bevare den sociale byrdefordeling i samfundet, og naturligvis kan man også med en merværdiafgift på 15 pct. bevare den sociale balance i samfundet; det kommer kun an på, hvordan man bruger pengene til at gøre godt med.

Jeg vil derfor sige, at der tilsyneladende kun er ét parti, der går ind for en kraftig omlægning væk fra indkomstbeskatning over til forbrugsbeskatning, det er liberalt centrum. Venstre er kommet et stykke på vej; det kniber lidt med beregningerne. Hr. Henry Christensen udtalte sig i meget vage vendinger og i bred almindelighed; der var meget lidt konkret i det. Men vi har tilbudt før, og jeg gentager det her, at vi naturligvis er parat til at hjælpe venstre med at foretage de beregninger, som er fornødne for at nå frem til et virkelig konkret forslag på dette område.

Dernæst vil jeg gøre opmærksom på et par politiske ting i denne forbindelse. Det er blevet fremhævet mange gange fra radikal side, at man ikke er særlig varm på merværdiafgiften, men det er blevet sagt ude i landet, ikke herinde i salen, at det radikale venstre kun vil medvirke til en merværdiafgift, hvis enten venstre eller de konservative medvirker. Det vil med andre ord sige, at det radikale venstre har gjort sin politik på dette område afhængig af, hvad andre partier foretager sig. Jeg vil her gerne spørge det radikale venstre: vil man fortsat sætte sin politik i pant hos andre partier på dette vigtige område, eller vil man indtage en selvstændig holdning? Vil man fortsat sige: vi vil ingenting gøre, hvis ikke også enten V eller K vil gøre det? Eller vil man være parat til at foretage den selvstændige vurdering og handling, som det må være naturligt at et handledygtigt midterparti altid er rede til?

Dernæst til det konservative folkeparti. Jeg har læst mange proklamationer fremkommet fra konservative ud over landet, jeg

[Niels Westerby.]

har også hørt hr. Poul Sørensen sige, at det konservative folkeparti er tilhænger af en kraftig omlægning af beskatningen væk fra indkomstskatter over til forbrugsskatter — og hvad oplever man, så i dag? Hr. Knud Thomsen fra det konservative folkeparti står op og siger: ja, man er ikke varm på at gå over 10 pct. Det er det samme som regeringens forslag. Man kan se, hvordan det konservative folkeparti mere og mere nærmer sig regeringen, det er da efterhånden temmelig tydeligt, også på dette område. Men når man ikke er parat til at gå længere end til 10 pct., ja, da vil jeg sige til det ærede konservative parti: så er der jo ikke tilstrækkelige midler til at gøre godt med. Hvor bliver den af, denne tanke om at ville omlægge beskatningen fra indkomstskatter til forbrug? Men det er vel den sædvanlige og almindelige konservative holdning, at man både blæser og har mel i munden. Man vil være populær på ikke at gå over 10 pct. i merværdiafgift, og man vil være populær på at lave en kraftig indkomstbeskatningslettelse; men her som så mange andre steder i livet må man vælge, det gælder også for det konservative folkeparti. Vil man lave en kraftig slækkelse på indkomstskatterne, så bliver man fra konservativ side også nødt til at lave en stramning af merværdiafgiften; begge dele, både at ville nøjes med 10 pct. i merværdiafgift og at ville lette indkomstbeskatningen, går ganske simpelt ikke.

Hr. Peter Nielsen, den socialdemokratiske ordfører, sagde, at det var et tilbud fra socialdemokratiets side, når man foreslår en merværdiafgift på 10 pct. Så vil jeg gerne i al spagfærdighed gøre opmærksom på, at det skam er en forpligtelse, regeringen har. Dengang hr. Diderichsen og jeg i marts 1965 medvirkede til et økonomisk forlig, var det en udtrykkelig forudsætning for os, at regeringen ville gå ind for en merværdiafgift. Denne forpligtelse har regeringen fulgt, og jeg har såmænd heller aldrig tvivlet på, at regeringen ville overholde indgåede forpligtelser, det er ikke nær sådan; jeg vil blot gerne korrigere hr. Peter Nielsen på dette punkt: det er en forpligtelse, regeringen har, det var et resultat af forhandlingerne i marts i forbindelse med de afgifter, der blev gennemført for at hidføre en økonomisk sanering. Vi ønsker meget

stærkt fra liberalt centrum at få fart på på dette område. Vi er trætte af at vente, og det tror jeg der er mange der er, navnlig uden for denne sal.

Hr. Aksel Larsen sagde, at merværdiafgiften i foråret havde fået et slagtilfælde. Nu skal man aldrig ønske, at nogen får et slagtilfælde, men der er dog ydre tegn på, at patienten er ved at komme sig, og at der nu er chancer for at komme i gang. Jeg kunne forstå på hr. Aksel Larsen, at han ikke var tilhænger af merværdiafgift. Ja, man kunne næsten mærke på ham, at hvis den blev gennemført, ville han få et slagtilfælde. Jeg gentager, jeg ønsker heller ikke, at hr. Aksel Larsen skal få et slagtilfælde; men hvis det endelig skal gå galt, så foretrækker jeg, at det er hr. Aksel Larsen, der får det, fremfor at merværdiafgiftsforslaget får det.

Jeg vil altså gerne have lov til at slå fast, at ved denne lejlighed er det vigtigt, at vi får et startskud, så vi kan komme i gang med skattereforforhandlingerne, som har stået i stampe alt for længe. Der har aldrig været nogen tvivl om liberalt centrums forhandlingsvilje i de forløbne år i folketingsarbejdet. Vi står med en positiv forhandlingsvilje til alle sider uden partiets anseelse eller personers anseelse. Vi vil gerne medvirke til at hidføre et resultat, men naturligvis vil udgangspunktet for vore forhandlinger være det klare, konkrete og tilbunds gående skattereforforforslag, som liberalt centrum har fremsat, og som også indeholder gennemførelse af merværdiafgift.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Ja, jeg skal også ved denne lejlighed holde mig til det mere principielle i sagen. Jeg må dog takke for den velvillige modtagelse, som dette genfremsatte lovforslag har fået. Jeg har opfattet det på den måde, at de uafhængige, jeg var nær ved at sige som sædvanlig, er imod, at man fra hr. Aksel Larsens side ikke er 100 pct. imod, men er klar til at være med i en drøftelse, hvis man kan få denne skatteomlægning ind i en rigtig reform, og at man fra de øvrige partiets side er helt klar til at være med til at gennemføre denne omlægning.

Fra alle sider er det imidlertid understreget, og det vil jeg også gerne gøre, at vi ikke fra regeringens side går ind for en

[Finansministeren.]

gennemførelse af dette forslag, medmindre det netop er som led i en samlet skatte-reform. Det er som led i en samlet skatte-reform, dette forslag skal vurderes.

Hvorfor skal man have denne omlægning, kan man så spørge. Og hvorfor går regeringen overhovedet ind på en så omfattende ændring i vore skatteregler, som det er? Hvorfor vil man have denne omlægning fra den direkte skat til forbrugsskat? Det er jo en kendt sag, at vi fra socialdemokratiets side i mange år har været modstandere af forbrugsskatterne, men lige så rigtigt er det, at man i de senere år har ændret standpunkt og synspunkt i denne sag, og jeg vil også gerne i dag give udtryk for, at der godt kan være gode grunde til at foretage en vis omlægning.

Alle er vist enige i, at vort indkomstskattesystem trænger til en revision, og denne revision kan næppe gennemføres, medmindre der er en passende sum penge til rådighed. Jeg vil dog ikke overdrive dette synspunkt. Jeg er ikke enig i det, der er sagt af hr. Niels Westerby, og det, der er fremkommet i pressen fra venstres landsmøde. Jeg er ikke enig i, at det for at gennemføre en virkelig betydelig ændring af indkomstbeskatningen og en ændring i retning af at gøre denne mere rimelig, retfærdig o. s. v., mere hensigtsmæssig, er nødvendigt med en meget stor omlægning af skatterne fra indkomstskat til forbrugsskat. Det er jeg slet ikke enig i, og det er regeringen ikke enig i. Vi tror, at en vis omlægning kan være rimelig, bl. a. fordi vi så igennem indkomstskatterne måske kan få en del skatter ind, som vi desværre ellers ikke kan få ind på grund af, at ligningen ikke er tilstrækkelig effektiv. Og vi tror som sagt også, at det er nødvendigt at skaffe penge til nogle af de ændringer, som skal gennemføres i indkomstskatten. Derfor går vi ind for den foreslåede omlægning, og vi går ind for den under den udtrykkelige forudsætning, som vi har præciseret mange gange, og som også andre har præciseret, at denne omlægning naturligvis ikke må medføre nogen forrykning af den sociale balance i retning af, at byrderne i højere grad bliver lagt over på de mindre indtægter. Det er helt klart.

Hvor stor skal omlægningen så være? Ja,

vi har foreslået de 10 pct., og vi mener, at der er penge til en skattereform med de 10 pct. Jeg vil nemlig gerne meget stærkt fremhæve, at hvor mange penge der skal bruges til denne omlægning, jo i allerhøjeste grad afhænger af, hvad man vil med den dertil svarende revision af indkomstbeskatningen.

Det er klart, at hvis man vil helbrede på indkomstskatten på den måde, at man vil gennemføre meget store nedsættelser af de procenter, der findes i udskrivningsloven, for at løse nogle af de problemer, som disse store procenter giver, så skal der mange penge til, sådan som man på et vist tidspunkt var inde på det fra konservativ side, sådan som hr. Niels Westerby har givet udtryk for, og sådan som venstre også giver udtryk for. Men hvis man kan gennemføre en virkelig tilbundsgående revision af indkomstbeskatningen, og her tænker jeg naturligvis først og fremmest på regeringens kildeskatteforslag eller simpelt hen på tanken om, at indkomstskattesystemet fastlægges på ligevægtsskatterne som det primære i stedet for på udskrivningslovens skalaer, ja, så stiller det sig på en helt anden måde. Så skal der ikke disse vældige beløb til for at gennemføre en rimelig skattereform.

Når det er blevet sagt, at der ingen penge er til en reform, vil jeg gerne have lov til at pege på en af de skitser, der var fremme i momsudvalget; det var den skitse, der fandtes i et notat af 28. april i år, hvorefter man kunne forhøje bundgrænsen til 9.000 kr., kunne forlænge proportionalsskattegrænsen op til 24.000 kr., ja, endda kunne gennemføre en nedsættelse af de høje procenter — de 60 kunne nedsættes til 40, de 70 kunne nedsættes til 60. Ud over disse meget væsentlige ændringer kunne man også forhøje lønmodtagerfradraget fra de nuværende 400 kr. op til 800 kr., og der kunne gennemføres et persontilskud på 350 kr. pr. person; der kunne gennemføres en forhøjelse af børnetilskuddet med 150 kr. pr. barn i overensstemmelse med regeringens forslag, og man kunne yderligere forhøje hustrufradraget, de 2.000 kr. kunne forhøjes op til 3.000 kr.; alt dette var der plads til inden for det beløb på 1.700 mill. kr., der var til rådighed. Jeg synes ikke, det er afgørende,

[Finansministeren.]

om disse 1.700 mill. kr. er til rådighed fra første dag, når man gennemfører denne merværdiafgift. Det kan ikke være afgørende, når man diskuterer gennemførelse af en omfattende skattereform, om det, der skal ændres, er noget, der kan ske i løbet af dagen i morgen eller i overmorgen. Her må man nok kunne sige, at en periode på 1 år eller halvandet år er en rimelig periode set i forhold til, at man nu skal gennemføre en meget stor skattereform.

Ud fra den betragtning vil jeg hævde, at der var penge, og der er penge, fordi det er den samme procent, vi nu kommer med, de 10 pct. Der var penge, og der er penge til at gennemføre ganske væsentlige ændringer i indkomstskatten. At en del af disse ændringer, forhøjelse af lønmodtagerfradrag og en række andre ting, nu kommer i form af det lovforslag, regeringen har fremsat om en kildeskat, kan jeg da ikke se er afgørende, hvis man i øvrigt går ind for kildeskatten. De beregninger, der er opstillet, kan vi jo komme ind på senere, når vi kommer til første behandling af dette lovforslag, men jeg vil gerne understrege, som jeg allerede har gjort det i pressen, at det kun er beregninger, det er kun illustrationer, og resultatet vil helt afhænge af, hvordan procenterne bliver fastsat.

Om de skattelettelser, man vil gennemføre i den direkte skat, kommer i form af en kildeskat, eller om de kommer i form af andre reformer, kan jeg ikke se kan være afgørende. Det afgørende er, at der faktisk er penge; der er penge til ganske væsentlige ændringer, og der er også penge til at gennemføre ordningen på en sådan måde, at vi med rette kan sige, at den sociale balance virkelig bliver holdt.

Jeg er altså enig med hr. Aksel Larsen i, at vi ikke skal afvise forbrugsskatter som et middel inden for skattepolitikken. Det, vi må afvise, er, at de gennemføres på en sådan måde, at der sker en forringelse af den sociale balance, og det har regeringen understreget gang på gang. Jeg er derimod ikke enig i, at der ikke er penge til at gennemføre noget for; der er penge til det, og der kan gennemføres en reform på dette grundlag. Det er kun som led i en reform, at dette har interesse. Jeg tror,

jeg udtrykker synspunktet hos de fleste tilstedeværende og den store del af befolkningen, når jeg siger, at nu vil man have en skattereform — og det kan vel ikke undre nogen, når jeg siger, at i denne skattereform må vi også have kildeskatten med som noget af det centrale.

Henry Christensen: Hvor fristende det end kunne være, skal jeg afstå fra at diskutere kildeskat med finansministeren ved denne lejlighed. Jeg vil kun sige om den i forbindelse med den almindelige skattereform, at en række af de ændringer, man kan foretage i skatteberegningsprincipperne, kan man, når det kommer til stykket, lave, uanset om man indfører kildeskat eller ej. Den har altså ikke nødvendigvis noget med dette at gøre.

Det, jeg er nødt til at sige lidt om, er nødvendigheden af den omfattende skattereform, vi efter vort skøn står over for. Finansministeren finder, at det i og for sig er meget godt, at få det, der her er tale om, gennemført over en periode på 1 eller 1½ år. Jeg skal heller ikke nægte, at der nødvendigvis skal en vis periode til for at gennemføre en skattereform med merværdiafgiften som grundlag, og bl. a. derfor må en aftale om gennemførelse af en sådan reform nødvendigvis være tilstrækkelig bindende. Men en forhøjelse af bundgrænsen til 9.000 kr. og en hævelse af proportionalsskatte loftet fra 22.000 kr. til 24.000 kr. er — ikke mindst når de to ting holdes sammen — af så beskeden et omfang, at man slet ikke kan tale om, at der er en reform i det. Ja, man kan end ikke tale om, at det er en ajourføring i forhold til det, vi gennemførte sidst i 1962, når man sammenligner med den indtægts- og prisudvikling, der er forløbet siden da.

Dertil kommer det, finansministeren siger om de midler, der er til rådighed. Jeg ville da inderligt ønske, at finansministeren havde ret, så vi, bare vi havde en 10 pct. merværdiafgift, kunne lave alt det, der er behov for. Men finansministeren har i udvalget bl. a. oplyst, at skal man derudover undgå en ekstra beskatning af merindkomster, vil det koste 500 mill. kr. Finansministeren taler i dag om, at man måske også kan få penge andre steder fra, at ligningen kan skaffe flere penge o. s. v. Jeg tror, det ville

[Henry Christensen.]

være klogt, om finansministeren lod være med at operere med penge, han ikke har fået ind eller har sikkerhed for at få ind i kassen. Jeg tror ikke, det er realistisk at gøre det, og jeg tror ikke, vi får en realistisk diskussion om en skattereform, hvis man gør det.

Må jeg endelig i diskussionen om merværdiafgiftsprocenterne sige, at man vel også kan stille det spørgsmål, hvor rimeligt det kan være at have det standpunkt, at man for at kunne lave en skattereform har behov for at indføre et så omfattende og for virksomhederne i Danmark administrativt så kompliceret system, som merværdiafgiften bliver, når de flere penge, det kan give, alene skal komme fra de nye områder, tjenesteydelserne og fødevarerne, idet man på forhånd siger, at hele det øvrige forbrug skal holdes ude fra en merbeskatning i den forbindelse. Hvor rimelig er en sådan betragtning, når vi stadig er enige om — og det bekræfter jeg — at man selvfølgelig skal nå frem til en socialt afbalanceret ordening?

Jeg tror, man kommer til at ændre standpunkt, og jeg er derfor også glad for, at de udtalelser, der blev fremsat herom, ikke var helt så kategoriske, som de ved visse andre lejligheder har været. Det betragter jeg som en imødekommenhed; og jeg tror, at forudsærningerne for at skabe resultater er, at vi viser imødekommenhed over for hinanden.

Niels Westerby: Finansministeren sagde før, at nogle havde hævdet, at der ved indførelse af en merværdiafgift på 10 pct. ingen penge ville være til at gøre godt med. Det har finansministeren ret i, og det har jeg heller ikke på noget tidspunkt hævdet. Finansministeren ridsede op, hvilke resultater der kunne komme ud af en merværdiafgift på 10 pct., og jeg skal ikke bestride de tal, finansministeren nævnte. Men jeg vil gerne stille dem over for de beregninger, som liberalt centrum har foretaget over, hvad der kommer ud af at tage en merværdiafgift på 15 pct. i stedet for 10 pct.

Finansministeren siger, at børnetilskuddene kan forhøjes fra 600 kr. til 750 kr. ved en merværdiafgift på 10 pct. Liberalt centrum har kunnet påvise, at man kan

forhøje børnetilskuddene ikke blot til 750 kr., men til 1.200 kr. og for enlige til 1.600 kr.

Finansministeren siger, at man kan hæve bundgrænsen til 9.000 kr. med en merværdiafgift på 10 pct. Liberalt centrum har påpeget, at man med en merværdiafgift på 15 pct. kan forhøje bundgrænsen til 12.000 kr.

Finansministeren siger, at man kan hæve proportionalstrækket fra 22.000 kr. til 24.000 kr. med 10 pct. i merværdiafgift. Liberalt centrum har kunnet påvise, at man kan hæve det til 49.000 kr.

Finansministeren siger, at der bliver råd til sociale kompensationer til folke- og invalidepensionister og vanskeligt stillede enlige. Liberalt centrum har påvist, at man fuldt ud kan give dækning for 15 pct. til disse vanskeligt stillede grupper.

Det er altså herigennem vist, at man kan komme meget længere med indkomstskatteløstelser med 15 pct.s merværdiafgift end med 10 pct., og at man også er i stand til at bevare den sociale balance. Jeg vil bede finansministeren overveje, om ikke regeringen burde komme med en udstrakt hånd og sige: vi er parat til at forhandle om mere end 10 pct. Jeg tror, det er nødvendigt, hvis vi skal trække en skattereform hjem.

Så vil jeg gøre opmærksom på en anden ting, og det er, at kreditstramningen og det høje renteniveau, sådan som de økonomiske forhold er i øjeblikket, er nødvendige. Men det er almindeligt, at repræsentanter for alle de politiske partier både ude i landet og her under forhandlingerne i tinget giver udtryk for, at det er et stort onde. Ja, det er næsten sådan, at man kappes om at gøre opmærksom på, hvor stort et onde kreditstramningen og det høje renteniveau er.

Jeg synes, det er en god kappestrid, men det er jo ikke nok at have sympati — man må også have noget at have den i. Her er det, jeg gerne vil gøre opmærksom på det forslag, som liberalt centrum har fremsat om at reservere en del af merværdiafgiftens provenu eller af det, der kommer ind, til at danne baggrunden for, at vi kan komme af med kreditstramningen og det høje renteniveau. Teknisk kan det gøres på mange måder. En af vejene er,

[Niels Westerby.]

at man bruger det til at afskrive på statens gæld i Nationalbanken. Nationalbanken er i stand til at slække på kreditstramningen og til at købe obligationer, så renteniveauet presses ned. Inden for en overskuelig fremtid tror jeg, at den — jeg havde nær sagt — eneste chance, som folkettinget vil have for at komme af med kreditstramningen og det høje renteniveau, vil være at reservere midler under merværdiafgiftens indførelse til at sikre disse goder, og her vil jeg gøre opmærksom på, at liberalt centrum har foreslået, at dette skal gøres, og har påpeget, at der er midler til det, hvis man gennemfører en merværdiafgift på 15 pct.

Må jeg korrigere mig selv lidt fra det første indlæg. Det må selvfølgelig ikke opfattes sådan, at jeg ønsker hr. Aksel Larsen et personligt slagtilfælde. Så ond er der ingen der har lov til at være. Jeg tænker selvfølgelig på et politisk slagtilfælde i denne forbindelse, og jeg vil altså hellere have, at det ærede medlem får et politisk slagtilfælde, end at merværdiafgiften skulle gå hen og få det.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg havde jo tænkt mig at lade hr. Niels Westerby være i fred, men når han bliver ved med at træde vande i sine slagtilfælde, vil jeg sige, at hr. Niels Westerby er betydelig nærmere et politisk slagtilfælde end jeg, og kunne vi få et hurtigt valg, fik vi også et hurtigt slagtilfælde for hr. Niels Westerby.

(Kort bemærkning).

Niels Westerby: Mig bekendt har vi hemmelig afstemning her i landet, og når vi holder valg, så er det, for at befolkningen skal træffe sin afgørelse. Jeg tror ikke, hr. Aksel Larsen er i stand til at ransage nyrer og hjerter hos befolkningen. Når vi holder valg, er det, for at befolkningen skal udtale sig, og ikke for at hr. Aksel Larsen skal komme med utidige spådomme.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg vil da langt fra bestride, at man, hvis man

tager en moms på 15 pct. eller 20 pct., så får flere penge ind, og at man så også kan sætte noget større beløb af til nedsættelse af den direkte skat o. s. v. Det er jo heller ikke det, der er spørgsmålet. Spørgsmålet er, hvor fornuftigt og rimeligt det er at gå den vej, som man her så stærkt anbefaler. Man må ikke glemme, at i forvejen er ca. 60 pct. af statsindtægterne forbrugs-skatter. Vi lever jo ikke i et land, der ikke har forbrugsbeskatning. Vi er vel tværtimod et af de lande, som ligger højest med forbrugsbeskatningen til staten. Knap 60 pct. af de indtægter, staten har i indeværende finansår, kommer altså i forvejen fra forbrugsafgifter, og det er på den baggrund, man skal se et forslag om måske at skulle tage 15 eller 20 pct. i moms oven på disse 60 pct. Det er regeringen altså betænkelig ved. Vi mener, at en vis omlægning kan være rimelig af de grunde, jeg har nævnt, men vi ønsker ikke at være med i en økonomisk politik af den karakter, som finder udtryk i forslag om 15 eller 20 pct.s moms.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om anlæg og drift af tunnelbaner i Københavns, Frederiksberg og Tårnby kommuner.

Valgt blev: *Ove Hansen, Gorrsen, Lis Groes, Horn, Erhard Jakobsen, Hans Lund, Orla Møller, Børge Schmidt, Guldberg, Enggaard, Holmberg, Axel Kristensen, Stæhr Johansen, Fanger, Gottschalck-Hansen, Else-Merete Ross og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Per Møller.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik derefter til:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Per Møller.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Gårdejer Knud Erik Særkjær, Randers, vil herefter blive indkaldt som midlertidigt medlem af folketinget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om indfødsrets meddelelse har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme i stedet for A. C. Normann, der har fået meddelt orlov, har vedkommende gruppe udpeget *Skytte*, som herefter er valgt.

Til ny stedfortræder i boligudvalget i stedet for Herlöv Larsen, der har fået meddelt orlov, har vedkommende gruppe udpeget *Eigil Schytt*, som herefter er valgt.

Til at indtræde i udvalget angående bymæssige bebyggelser i stedet for Herlöv Larsen, der har fået meddelt orlov, har vedkommende gruppe udpeget *Holm Tved*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 28. oktober, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skatte-svig m. v.

2) *Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om jagten.

4) *Valg af 1 medlem til ligningsrådet (i stedet for fhv. folketingsmand P. A. Rasmussen).*

Mødet hævet kl. 14⁴⁵.

15. møde.

Fredag den 28. oktober kl. 10.

Formanden: Medlemmer af folketinget Niels Westerby og Diderichsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lukkeloven.

Medlem af folketinget Jens Frandsen har meddelt mig, at han ønsker til arbejdsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til fremskyndelse af arbejdet i det sagkyndige udvalg, der behandler spørgsmål om retsforholdet mellem funktionærer og arbejdsgivere?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Poul Hartling har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren forbedre tilskudsordningerne for de private realskoler?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden på onsdag.